

LASTENKOTI KETONIITY

OMAOHJAAJAOPAS

IINA MÄKELÄ & ANNA JASKARI 2020
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SOSIONOMI (AMK)

SISÄLTÖ

1

LUKIJALLE

2

HOIDOLLINEN VUOROVAIKUTUS

- Asiakaslähtöisyys
- Sosiaalipedagogiikka
- Terapeuttinen orientaatio
- Ratkaisukeskeisyys
- Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia eli DDP
- PACE-asenne
- Suhdeperustainen kuntoutus

3

MIKSI OMAOHJAAJUUS ON TÄRKEÄÄ?

4

MIKSI MENETELMIÄ KANNATTAA KÄYTTÄÄ?

5

OMAOHJAAJAN TYÖTEHTÄVÄT

- Nuoren tutustumiskäynti Ketoniittyyyn
- Kun nuori muuttaa Ketoniittyyyn
- Sijoituksen alkuvaiheessa
- Sijoituksen aikana
- Sijoituksen päättyessä

6

KETONIITYN OHJAAJIEN KOMMENTTEJA OMAOHJAAJUudesta

7

MENETELMIÄ

- Oma elämä ennen ja nyt
- Luovat menetelmät
- Toiminnalliset menetelmät
- Roolikartat
- Lomakkeita
- UMBRELLA-käsikirja

8

LÄHTEET

KETONIITYN OMAOHJAAJUUS

Lukijalle

Tämä opas on laadittu Lastenkoti Ketoniityn omaohjaajille osana sosionomi (AMK)-opintojemme opinnäytetyötä. Opas sisältää Ketoniityn toimintaperiaatteeseen pohjautuvaa teoriaa, omaohjaajan työtehtäviä, menetelmäosaamisen merkitystä sekä Ketoniityn työntekijöiden kommentteja omaohjaajuudesta. Loppuun olemme koonneet erilaisia toiminnallisia ja luovia menetelmiä, joita ohjaaja voi työssään hyödyntää. Toivomme, että oppaasta on hyötyä ja tukea omaohjaajalle ja että sitä rohkeasti luettaisiin.

Lukuiloa!

- Iina & Anna

ps. Tutustu myös opinnäytetyömme teoriaosuuteen!
pps. Ketoniitty saa jatkossa käyttää opasta haluamallaan tavalla.

2. Hoidollinen vuorovaikutus

Asiakaslähtöisyys

MITÄ SE ON?

Asiakkaan tarpeista käsin toteutettavaa toimintaa. Asiakkaan elämäntilanne on työskentelyn kohteena, asiakasta itseään ei nähdä kohteena tai ongelmana. Tilanteissa on huomioitava asiakkaan oma asiantuntijuus.

KESKEISTÄ

Asiakkaan ja työntekijän välinen vuorovaikutussuhde on yhteistyöhakuinen ja tähtää asiakkaan voimaantumiseen. Itsemääräämisoikeus, osallistuminen, tasavertainen vuorovaikutus ja tiedonsaanti.

Sosiaalipedagogiikka

MITÄ SE ON?

Orientaatio, jolla pyritään lievittämään ja ennaltaehkäisemään ongelmia sekä edistämään hyvinvointia. Tavoitteena inhimillisempi yhteiskunta, johon kuuluu yhteiskunnallisen tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden vahvistaminen sekä ekologisen sivistyksen edistäminen.

KESKEISTÄ

Arjen jakaminen ja eläminen asiakkaan kanssa, elinikäinen kasvu ja kehitys, voimaantuminen ja muutokseen suuntautuminen. Keskiössä yksilön persoonallinen kasvu ja toimijuuden vahvistuminen.

Hoidollinen vuorovaikutus

Terapeuttinen orientaatio

MITÄ SE ON?

Kasvatuksellista ja suunnitelmallista toimintaa, jonka lähtökohtana on tunnistaa sijoitettujen lasten elämäntilanteen erityisyys.

Tuen antamista kokemusten ymmärtämiseksi ja vastaanottamiseksi.

KESKEISTÄ

Lasten ja nuorten turvallisuus, yhteistyö vanhempien kanssa, palveluiden ankkuroiminen normaaleihin kasvun instituutioihin, yhdessä eläminen, oppiminen ja arjen jakaminen sekä tutkijoiden ja toimijoiden välinen yhteistyö.

Työntekijöiden avoimuus ja rehellisyys.

Ratkaisukeskeisyys

MITÄ SE ON?

Myönteinen tapa kohdata elämän haasteita. Tarkoituksena mennä kohti selkeää päämäärää pienillä askeleilla. Tavoitteena löytää asiakkaan omia voimavaroja, joita hyödyntää.

"Älä korjaa sitä, mikä ei ole rikki."

"Tee lisää sitä, mikä toimii."

"Tee pieni muutos siihen, mikä ei toimi."

KESKEISTÄ

Katse nykyhetkessä ja tulevaisuudessa. Keskiössä inhimillisyys, leikkisyys, tasa-arvoisuus, huumori, lämpö, luovuus, joustavuus ja armollisuus.

Asiakas oman elämänsä asiantuntija, työntekijä asiakkaan vierellä kulkija.

Hoidollinen vuorovaikutus

Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia eli DDP

MITÄ SE ON?

Asiakkailla usein trauma ja kiintymyshäiriöitä, jotka estävät positiivisten ja parantavien ihmissuhteiden korjaavan vaikutuksen.

Ilmapiiri hoitava ja ympäristö parantava.

Asiakkaan ja työntekijän suhde emotionaalisesti empaattinen, herkkä, reflektiivinen, kahdenkeskinen ja yhteistoiminnallinen.

KESKEISTÄ

Aikuisen asenteen tulee olla herkkä, reagoiva, oivaltava, sitoutunut ja reflektiivinen.

Vuorovaikutteinen korjaaminen.

Aikuisen mielentilan tulee olla vakaa ja jäsentynyt, eikä omissa kiintymyssuhteissa saisi olla käsittelemättömiä asioita.

PACE-asenne

MITÄ SE ON?

Hoitava ilmapiiri, joka on leikkisä, hyväksyvä, utelias ja empaattinen.

Asenteen avulla aikuinen näkee lapsen, joka on hyvä ja arvokas, vaikka käytös olisi haastavaa ja huolestuttavaa.

KESKEISTÄ

Huumori, yhdessä iloitseminen, täydellinen hyväksyntä, aktiivinen, tuomitsematon avoimuus, sanoittaminen, tuki ja lohtu.

Hoidollinen vuorovaikutus

Suhdeperustainen kuntoutus

MITÄ SE ON?

Suhteiden aiheuttamat vinoumat, kuten aggressiivisuus, käytösongelmat ja traumat mahdollista korjata hyvässä suhteessa. Nähdäksi ja kuulluksi tuleminen sekä osallisuus niin ihmissuhteen kuin hoitosuhteenkin ydin.

MIKÄ SUHTEISSA HOITAA?

Mentalisointi, intersubjektiivisuus, reflektiivisyys, peilaaminen, sanallistaminen, dialogisuus, aistillistaminen ja koherenssin kohoaminen

KESKEISTÄ

Suunnitelmallisuus, ennakoitavuus, sitoutuminen, toistuvuus, yhteisöllisyys, holding- ympäristö, narratiivisuus ja hypoteesikeskeisyys

Holding-ympäristö:

Sudenlehti (2018, 82-83) määrittelee holding-ympäristön olevan kuin näkymätön kuminauha aikuisen ja lapsen välillä. Mitä paremmin lapsen tuntee, sitä paremmin pystyy virittäytymään hänen tarpeisiinsa ja ennakoimaan niitä. Kun lapsi kokee olevansa aikuisen mielessä, hän kokee psyykkistä turvallisuutta.

Hypoteesikeskeisyys:

Asiakkaan tilanteesta muodostetaan yhdessä asiakkaan tai työryhmän kanssa olettamus, eli hypoteesi. Olettamuksia esitetään, jotta voitaisiin löytää diagnosoille selitys ja sen kautta ratkaisuja tilanteeseen. (Sudenlehti 2018, 68)

3. Miksi omaohjaajuus on tärkeää?

Omaohjaajan ensisijainen työ on muodostaa nuorensa suhde, joka on turvallinen ja korjaava. Tämä edellyttää läheistä sekä välitöntä vuorovaikutusta. Kun lapsi kohdataan aidosti, turvallisessa vuorovaikutuksessa, saadaan aikaan pysyviä myönteisiä muutoksia.

On tärkeää, että jokaisella ihmisellä on sosiaalisia suhteita elämässään, mutta lastensuojelulapsella nämä ovat usein jääneet aiemmassa elämässä puutteellisiksi. Lastensuojelunuori tarvitsee rinnalleen turvallisia ja luotettavia aikuisia, joiden kanssa lähteä kuntoutumaan ja rakentamaan elämää niin sanotusti paremmalle pohjalle.

Omaohjaajasuhde muodostuu kolmesta eri osa-alueesta. Nämä ovat tietoinen, ammatillinen sekä julkinen omaohjaajuus. Tietoinen omaohjaajasuhde on tunnepohjainen, jolloin omaohjaajan työnä on hoitaa tietoiset päätökset, kuten asiakassuunnitelma, hoito- ja kasvatussuunnitelma sekä yhteiset sopimukset. Ammatillinen omaohjaajuus on teorioiden tuntemista, jolloin pystytään ymmärtämään lapsen käytöstä. Omaohjaajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta tulee tarkastella ammatillisesti ja nähdä lapsi yksilönä, joka tarvitsee hoitoa ja kasvatusta. Julkinen omaohjaajasuhde ei perustu henkilökohtaiseen tunteeseen vaan on sovittu yhteisin perustein. Tällä perusteella omaohjaajasuhdetta ei pureta, vaikka se ei alkuun toimitakaan. Omaohjaajan tulee pitää työryhmä tietoisena lapsen asioista hoidon jatkuvuuden ja johdonmukaisuuden vuoksi. Omaohjaajatyö on asiakkaan vierellä kulkemista vuorovaikutuksellisella otteella.

4. Miksi menetelmiä kannattaa käyttää?

Omaohjaajan työssä voidaan hyödyntää monia eri työmenetelmiä, jotka auttavat lapsen kohtaamista ja työskentelyä. Lastensuojelun kentällä korostuu yhä enemmän asiakaslähtöisyys, joka lastensuojeluyksikössä tarkoittaa lapsilähtöistä toimintaa. Menetelmät on siis hyvä valita lapsen omien kiinnostusten kohteiden mukaan ja kuunnella lapsen näkemyksiä ja toiveita.

Omaohjaajapäivät ja -retket lisäävät luottamusta ja lapsen koettua hyvinvointia.

Monella sijoitetulla lapsella voi olla hankaluuksia tunnistaa omia tunteitaan tai sanoittaa ajatuksiaan. Myös motivaatio ja keskittymiskyky näyttäytyy heikkona. Tällaisissa tilanteissa terapeutisista keskusteluista ei saa kaikkea hyötyä irti. Tarjolle tulee asettaa vaihtoehtoisia tapoja kommunikoida, joilla lapsen yksilölliset tarpeet ja toiveet pystytään huomioimaan.

Lastensuojelussa tarvitaan tutkimustiedon ja menetelmäosaamisen yhdistämistä, jotta lasten ja nuorten kohtaaminen on parhaimmillaan. Palveluiden kehittämisen tulee olla suunnitelmallista ja järjestelmällä tulee olla valmius ottaa uusia menetelmiä käyttöön.

Työmenetelmien avulla lasta tai nuorta voidaan tukea ymmärtämään aiempaa elämäänsä sekä ohjata tekemään hänelle hyviä valintoja elämässään. Työmenetelmät eivät toimi, jos ammattilainen itse ei usko niiden toimivuuteen. Työntekijän on oltava tietoinen menetelmien vaikuttavuudesta ja tavoitteista, jotta hän osaa olla johdonmukainen ja vaativa, mutta myös kannustava ja innostava.

5. Omaohjaajan työtehtävät

Omaohjaajan perustehtävä on olla turvallinen aikuinen, joka on nuoren asioiden asiantuntija. Omaohjaaja on läsnä nuoren elämässä ja tuo nuoren äänen kuuluviin.

Omaohjaaja huolehtii, että hän antaa nuorelle aikaa

Anna nuorellesi mahdollisimman paljon aikaa ja huomiota vuoroissa ollessasi. Pyri pitämään juttelutuokioita ja omaohjaajahetkiä vähintään kerran viikossa.

Omaohjaaja hoitaa yhteydenpidon nuoren läheisverkostoon

Pidä tiivistä yhteyttä nuoren perheeseen ja muuhun läheisverkostoon, vähintään kerran viikossa jollei muuta sovita. Työskentele perheen kanssa hyvään yhteistyöhön pyrkien ja läheisverkosto toiminnassa huomioon ottaen.

Omaohjaaja huolehtii nuoren hankinnoista

Vastuullasi on, että nuoren hankinnat ovat ajantasalla. Hankintoja ovat esimerkiksi vaate- ja hygieniatarpeet. Muista merkitä Nappulan kulujen seurantaan!

Omaohjaaja huolehtii pääsääntöisesti nuoren asioiden hoitumisesta

Nuoren tutustumiskäynti Ketoniittyy

Omaohjaaja mukana alusta asti

Ketoniityssä pyritään siihen, että omaohjaaja on työvuorossa jo nuoren tutustumiskäynnillä ja silloin, kun nuori muuttaa Ketoniittyy.

Kartoita taustatiedot

Kartoita nuoren taustoja, kerää yhteystietoja, selvitä mahdollisia lääkityksiä ja allergioita.

Kerro nuorelle Ketoniityn tavoista

Anna nuorelle ja tämän läheisverkostolle Ketoniityn tavat ja päiväohjelma, joihin he voivat tutustua.

Kun nuoren tulo varmistuu

Kun muuttopäivä varmistuu, ole yhteydessä nuoreen, hänen läheisverkostoonsa sekä sosiaalitoimeen ja sovi muuttoon liittyvistä yksityiskohdista.

Miten nuori tulee?

Ohjaaja voi hakea nuoren Ketoniittyy, ellei toisin sovita nuoren edun vuoksi.

Kun nuori muuttaa Ketoniittyy

Käytännön järjestelyt

- Tarkista, että nuoren huone on asianmukaisessa kunnossa.
- Tallenna nuoren ja hänen läheistensä yhteystiedot Ketoniityn puhelimeen.

Keskustele ja huomioi

- Käy nuoren kanssa läpi taustoitustiedot ja tee niistä itsellesi muistiinpanoja.
- Huomioi nuorta illan aikana ja kerro hänelle tulevasta.

Muista läheisverkosto

Ole illan aikana yhteydessä nuoren kotiin ja kerro, miten hänen muuttonsa on sujunut ja miten hän on asettunut Ketoniittyy.

Nappula

- Tee nuolestasi asiakasprofiili Nappulaan
- Täydennä taustoitustiedot ydintietoihin
- Kirjaa lääkitykset

Kansio

Tee nuorellesi kansio Ketoniityn kassakaappiin. Välilehdet: terveys, reseptit, koulu, asiakassuunnitelmat, rajoituspäätökset, päätökset (sosiaalitoimi) ja taustoitustiedot.

Tee nuorellesi myös oma kansio, johon hän voi laittaa omat kappaleensa asiakassuunnitelmista sekä rajoituspäätöksistä.

Sijoituksen alkuvaiheessa

Osoitteenmuutos

Huolehdi nuoren osoitteenmuutoksesta.
Muutto on tilapäinen, kotikunta on sijoittava kunta.
Mainitse lisätietoihin, että kyseinen henkilö on sijoitettuna
lastensuojelulaitokseen.

Läheisverkosto

Kartoita nuoren läheisverkosto, esim. läheisverkostokartan avulla.
Vinkin karttaan löydät sivulta 16

Aikajana

Rakenna nuoren apuna elämänjana, johon kirjataan pääkohtia
nuoren tähänastisesta elämästä.
Vinkin aikajanaan löydät sivulta 17

Muita keskusteltavia asioita

Lääkitykset, rokotukset, hammashoito ja lääkärikäynnit
Ruokavalio, ruokatoiveet ja allergiat
Harrastustoiveet ja -mahdollisuudet (välineet ja hinta)
Nukkumistottumukset
Suhde päihteisiin
Väkivaltaisuus ja taipumus itsensä vahingoittamiseen

Nappula

Muista täyttää saamasi tiedot myös Nappulan taustoitustietoihin,
lääkityksiin, ydinkohtiin tai raporttimerkintöihin.

Sijoituksen aikana

Omaohjaajahetket

VIIKOITTAIN

Varaa kalenterista aika omaohjaajahetkelle vähintään kerran viikossa.

Muista tehdä nuorelle selväksi, että kyseessä on omaohjaajahetki! Hetki voi olla juttutuokio tai Ketoniityn ulkopuolelle suuntautuva toiminnallinen hetki.

Asiakassuunnitelman neuvottelu

2-4 KERTAA VUODESSA / TARVITTAESSA

Koolle kutsuja on lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Pidä huoli, että kaikki ovat saaneet kutsun neuvotteluun.

Neuvotteluun osallistuu nuori, vanhemmat, sosiaalityöntekijä, omaohjaaja ja/tai johtaja/vastaava ohjaaja.

Neuvottelussa sovitaan sijoituksen tavoitteet, kotilomarytmi sekä muu yhteydenpito.

Seuraava asiakassuunnitelman neuvottelu sovitaan yleensä edellisen päätteeksi.

Neuvottelu antaa suuntaa sijoitukselle ja kertoo omaohjaajalle seuraavan ajanjakson tavoitteista, nuoren ja läheisverkoston sekä sosiaalityöntekijän ajatuksista ja toiveista.

Hoito- ja kasvatussuunnitelma

ASIAKASSUUNNITELMAN YHTEYDESSÄ /TARVITTAESSA

Laadi nuolestasi hoito- ja kasvatussuunnitelma, jossa konkretisoi sijoituksen tavoitteet ja asiakassuunnitelman.

Suunnitelmaan kuvataan nuoren nykytilanne, tavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suunnitelma käydään nuoren kanssa läpi ja siitä keskustellaan läheisverkoston kanssa.

Sijoituksen aikana

Kuukausikooste

KUUKAUSITTAIN

Laadi nuolestasi kuukausikooste joka kuukausi. Käy se nuoren kanssa läpi ja lähetä sosiaalityöntekijälle sekä huoltajille.

Yhteydenpito

SOSIAALITOIMI JA KOULU

Vaihda nuoresi kuulumisia sosiaalitoimen kanssa vähintään kerran kuukaudessa, tarvittaessa tai sovitulla tavalla.

Vaihda kuulumisia nuoresi toiminnasta kouluun tai muuhun päivätoimintaan ja sovi mahdollisia yhteistyöpalavereita.

Kotijaksot

PÄIVITÄ TARVITTAESSA

Laadi kotijaksoille käytännöt yhdessä nuoren ja kotijaksopaikan kanssa. Siihen voidaan määritellä esimerkiksi kotiintuloajat, ruokailut, ruutuaika, ystävien tapaamiset ja päihteettömyys. Käytännöillä mahdollistetaan raamit myös kotijaksoille ja sen käyttö antaa työkalun perheen kanssa toimimiseen.

Kuukausiraha

KUUKAUSITTAIN

Jos nuoresi kuukausiraha maksetaan suoraan pankkitilille, huolehdi, että maksumääräys on johtajalla oikeaan aikaan.

Ylläpito- ja kilometrikorvaus

KUUKAUSITTAIN

Jos nuoresi huoltajille maksetaan ylläpito- ja kilometrikorvaukset suoraan pankkitilille, huolehdi, että maksumääräys on johtajalla oikeaan aikaan.

Sijoituksen päätyessä

Valmistele nuorta kohtaamaan sijoituksen päätyminen

Huolehdi:

- Nuoren läksiäiset hänen toiveensa huomioiden
- Läksiäislahja nuorelle
- Nuoren huoneen siivous ja tyhjennys
- Osoitteenmuutos
- Nuoren raporttimerkintöjen tulostus ja toimitus sosiaalitoimeen yhdessä johtajan kanssa
- Anna nuorelle hänen oma kansionsa
- Varmista, ettei Ketoniittyn jää nuoresta mitään tietoja
- Nuorelle, läheisverkostolle ja sosiaalityöntekijälle lähetettävä asiakaspalautekysely, jonka mukaan laitetaan saatekirje sekä palautuskuori.

Omaan kotiin?

Valmistele itsenäistyvää nuorta omaan elämään suunnitelmallisesti nuoren, läheisverkoston, sosiaalityöntekijän sekä Ketoniityn työryhmän kanssa.

Hae nuoren kanssa asuntoa, selvitä tulevia rahakuvioita, ohjaa vakuutuksen, sähkösopimuksen ja vuokrasopimuksen tekemisessä, hanki nuoren kanssa pankkitunnukset ja huonekaluja uuteen kotiin.

Jos nuori vaihtaa sijoituspaikkaa

Huolehdi, että siirto tehdään suunnitelmallisesti ja saattaen vaihtaen.

6. KETONIITYN OHJAAJIEN KOMMENTTEJA OMAOHJAAJUUDESTA

1

MITÄ OMAOHJAAJUUTEEN KUULUU?

"Ylipäättään kaikki sen nuoren olemassaoloon ja olotilaan liittyvät asiat"

2

MILLAISIA LUONTEENPIIRTEITÄ OMAOHJAAJA TARVITSEE?

"Kun turhan jäkätyksen ja valittamisen jättää vähemmälle, niin silloin kun on oikea tilanne, missä nuoren pitää lopettaa toiminta, mitä se tekee, menee paremmin perille kun on itsellä sellainen maine, että tietävät etten turhasta sano."

3

ONNISTUMISEN KOKEMUS OMAOHJAAJANA?

"Pääsin siunaamaan rippikoululaisen konfirmaatiossa alttarilla ja kun sain omaohjattavan lapsen ristiäisiin kutsun. Tuntuu, että on jotain tehnyt jossain kohtaa oikein."

4

MITKÄ MENETELMÄT ON HYVIÄ?

"Toiminnalliset. Yleensä on helpompi puhua, kun tehdään samaan aikaan jotakin. Autoajelut on myös hyvä paikka, missä nuoret puhuu."

5

MITEN MENETELMÄ ON VALIKOITUNUT?

"Tarpeen mukaan. Jos jotain tarvitsee askarella, niin sitten askarellaan."

OMA ELÄMÄ ENNEN JA NYT

1

ELÄMÄN AIKAJANA

- Merkittävät menneisyyteen ja nykyisyyteen liittyvät asiat (esim. syntymät ja kuolemat)
- Lapsuus
- Koulutus ja koulumenestys
- Sijoitukset
- Nykytilanteeseen vaikuttavat hetket
- Parisuhteet (seksuaalinen kanssakäyminen, jos nuori haluaa kertoa)
- Sairaudet ja hoitotoimenpiteiden ajankohta
- Päihdehistoria
- Harrastukset
- Tulevaisuus (mitä haluaa tehdä, minkä haluaa muuttuvan jne.)

2

ELÄMÄNKAARI

- Katso aihealueet ylempää
- Perinteisen janan sijaan tehdään kaari-muotoon

3

"BIORYTMI"

- Keho, tunne, äly
- Päihdehistoria tai muut ongelma-alueet

4

MENNEISYYSMATKAILU

- Kootaan nuoren elämäntarinaa, jonka avulla nuori pystyy ymmärtämään itseään ja menneisyytensä vaikutuksia.
- Pyritään eheyttämään nuoren elämää ja poistamaan siitä mustat aukot.

5

TULEVAISUUSMATKAILU

- Kootaan nuoren tulevaisuuden näkymiä, jotka auttavat nuorta asettamaan tavoitteita tulevaisuutta ajatellen

LUOVAT MENETELMÄT

1

SUKUPUU

- Esim. puu, taulukko, ajatuskartta.
- Keskiössä lapsi/nuori
- Sisarukset
- Vanhemmat
- Isovanhemmat
- Synnyin- ja kuolinajat

2

LÄHEISVERKOSTOKARTTA

- Huoltajat
- Sisarukset
- Muut merkittävät henkilöt (esim. ystävät & isovanhemmat)
- Tukihenkilöt ja omaohjaajat
- Sosiaalityöntekijät
- Lääkärit
- Koulukaverit
- Opettajat ja koulu
- Muut tuttavat

3

VOIMATAULUT

- Mikä tuo voimaa?
- Mikä sitä vie?
- Mikä vaikuttaa?

4

SWOT-ANALYYSI

- Heikkoudet
- Vahvuudet
- Uhat ja riskit
- Mahdollisuudet

5

TAVOITETAULU

- Lähtö-matka-maali
- Mikä tavoite?
- Mikä vaikuttaa?

TOIMINNALLISET MENETELMÄT

1

KÄDENTAITOT

- Piirtäminen
- Kirjoittaminen
- Rakentaminen
- Korjaaminen
- Kutominen
- Maalaaminen
- Askartelu
- Leipominen
- Taikahiekka
- Muovailu

2

MUSIIKKI

- Äänimaisema
- Mitä säveltäjän päässä liikkuu?
- Musiikki ja abstrakti taide
- Levyraati

3

LIIKE

- Tanssi
- Venyttely
- Hieronta

4

KUVA

- Voimauttava valokuvaus
- Tärkeiden asioiden kuvaus (itse kuvaten)
- Kuvakollaasin luominen mielekkäistä asioista (valmiita kuvia käyttäen tai itse kuvaten)
- Muistelu kuvien kautta

5

DRAAMA

- Teatterityöskentely
- Sketsit
- Nukketeatteri
- Lyhytelokuva

TOIMINNALLISET MENETELMÄT

6

LIIKUNTA

- Pallopelit
- Ratsastus
- Uinti
- Luistelu / Retkiluistelu
- Hiihtäminen / Lumikenkäily
- Laskettelu
- Liikunnalliset leikit, esim. tunnehippa

7

PELIT JA LEIKIT

- Piilo
- Peili
- Tervapata
- Lautapelit

8

LUONTO- JA LEIRITOIMINTA

- Seikkailukasvatus
- Melonta / Soutelu
- Erätaidot; tulentekeo, puidenhakkuu
- Ympäristökasvatus
- Patikointi
- Luontotaide (esim. asetelmat)
- Onginta / pilkkiminen
- Luontoelämyspolku -ohjaajan opas

9

ERILAISET KORTIT

- Positiivarit
- Hidasta elämää
- Pesäpuu ry
- Mieli.fi : vahvuuskortit, tunne- ja kaveritaitokortit, tunteiden vuoristorata, mielenterveyden käsi, tunteiden tuulimyly
- Nallekortit

10

YHTEINEN ARJEN TOIMINTA

- Vanhemmille ruuan tekeminen
- Rentoutusharjoitukset
- Mielikuva- ja itsemyötätuntoharjoitukset
- Roolileikit esim. pukeutuminen, osien vaihto jne.
- Elämykset
- Kasvonaamion, jalkakylvyn tai kuorintavoiteen valmistus ja käyttö yhdessä.

ROOLIKARTAT

VARSINAIS-SUOMEN
LASTENSUOJELUKUNTAYHTYMÄ

1

ITSENÄISTYVÄN NUORI

1. Elämästä oppija
2. Suhteiden hoitaja
3. Rajojen asettaja
4. Arkipäivän pyörittäjä
5. Itsensä arvostaja

2

VANHEMMUUS

1. Elämän opettaja
2. Ihmissuhdeosaaja
3. Rajojen asettaja
4. Huoltaja
5. Rakkauden antaja

3

PARISUHDE

1. Kumppani
2. Suhteen vaalija
3. Rajojen kunnioittaja
4. Arjen sankari
5. Rakastaja

4

SISARUSSUHDE

1. Elämäkokemusten jakaja
2. Vanhemmuuden vastaanottaja
3. Suhteen vaalija
4. Arjen jakaja
5. Itsensä arvostaja

LOMAKKEITA

PÄÄKAUPUNKISEUDUN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS SOCCA.FI JA SUOMEN
MIELENTERVEYSSEURA MIELI.FI

1

TUNTEET

1. Tunnesäätikartta
2. Tunteet ja mieliala
3. Tunnetaulukko

2

PÄIHTEET

1. Päihteidenkäytön hyödyt ja haitat
2. Päihteet ja kaveripiiri
3. Päihdepohdintaa

3

NUORI

1. Arvostava haastattelu
2. Voimavarat
3. Perhe ja koti
4. Oman toiminnan arviointi
5. Tunnetko itsesi?
6. Hyvän mielen treenivihko

4

VANHEMMAN KANSSA

1. Perustietolomake
2. Tarvelista
3. Perheen yhdessäolo
4. Murkku perheessä

5

HAASTAVAT AIHEET

1. Sukupuolen moninaisuus -opas
2. "Kun perhe lusii" -opas
3. Miten kertoisin lapselle itsemurhasta?-
opas
4. Mikä meidän vanhempia vaivaa?
Käsikirja lapsille ja nuorille, joiden
vanhemmilla mielenterveysongelmia

KETONIITYN OMAOHJAAJUUS

UMBRELLA-KÄSIKIRJA ITSENÄISEN ELÄMÄN ABC

TIMONEN-KALLIO
TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

A

MINÄ ITSE

B

SOSIAALISET SUHTEET

C

KOULU, AMMATTI, TYÖ

D

RAHA-ASIAT

E

HYVINVOINTI

F

KOTI

G

RIKOKSET

UMBRELLA-MENETELMÄ:

- **VARMISTAA LAPSELLE ARJEN HALLINNAN TAITOJA**
- **TUKEE AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN JA TYÖMARKKINOILLE SIIRTYMISTÄ**
- **KONKRETISOI NUORELLE ITSENÄISEN ELÄMÄN VAATIMUKSIA**
- **KOKOAA PIRSTALEISEN ARJEN TOIMINNOT KASVATUS- JA OHJAUSTYÖN JATKUMOKSI**
- **VAHVISTAA ARJESSA TAPAHTUVAA KASVATUKSELLISTA JA TERAPEUTTISTA OHJAUSTYÖTÄ**

LÄHTEET:

- Becker-Weidman, A. 2013. DDP-Aapinen. Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia päihinänkuoressa. Näyttöön perustuva tehokas hoitomenetelmä. Suomentajat Asmo Hara & Liisa Ritanen. Tampere: PT-Kustannus.
- Eronen, T. & Laakso, R. 2016. Lastensuojelun laitoshoidon kasvatukselliset ja kuntouttavat orientaatiot ja niiden vaikuttavuus. Työpäpaperi 44/2016. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 20.5.2020].
Saatavana: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131499/URN_ISBN_978-952-302-780-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Eskelinen, K. & Hirvonen, M. 20.9.2017. Kiintymysperusteinen työskentely erityislasten kanssa. TietotaitoGroup. Joensuu. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 5.8.2020].
Saatavana: http://www.tietotaitogroup.fi/fileadmin/user_upload/esitteet/Merja_Hirvonen_Tietotaito_Group_Kiintymysperusteinen_tyoskentely_erytislasten_kanssa.pdf
- Hughes, D. A. 2015. Kiintymyskeskeinen perheterapia – vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia. DDP-työkirja. Suomentajat Nina Palmgren & Liisa Ritanen. Tampere: PT-Kustannus.
- Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus. Opetusjulkaisuja 1/1999. Kuopio: Kopijyvä.
- Hämäläinen, J. 2001. Paul Natorp-sosiaalipedagogiikan teorian jättiläinen. Teoksessa: Huhmarniemi, R., Skinnari, S., Tähtinen, J. (toim.) Platonista transmodernismiin. Juonteita ihmisyyteen, ihmiseksi kasvamiseen, oppimiseen, kasvatukseen ja opetukseen. Suomen Kasvatustieteellinen Seura. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura. 203-229.
- Känkänen, P. & Manninen, M. 25.7.2018. Taiteesta lisävirtaa lastensuojeluun. THL-blogi. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.8.2020].
Saatavana: <https://blogi.thl.fi/taiteesta-lisavirtaa-lastensuojeluun/>
- Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen R-M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 12.7.2020]. Saatavana: https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600
- Marttila, M. 20.11. 2018. Ratkaisukeskeisyydestä voimaa sosiaalityöhön ja ohjaukseen. [Verkkosivu]. [Viitattu 30.6.2020]. Saatavana: <https://www.prosos.fi/ratkaisukeskeisyydesta-voimaa-sosiaalityohon-ja-ohjaukseen/>
- Mönkkönen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.
- Pehkonen, A., Martikainen, K., Kinni R-L. & Mönkkönen, K. 2019. Asiakas moniammatillisessa kohtaamisessa. Teoksessa: Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. 2019. (toim.) Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus.
- Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus 2020. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.9.2020]. Saatavana: www.socca.fi
- Ratkes. Ratkaisu- ja voimavarasuuntautuneiden menetelmien edistämisyhdistys ry. 2020. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.7.2020]. Saatavana: <https://ratkes.fi/yhdistys/>
- Saastamoinen, K. 2008. Lapsen asema sijaishuollossa: käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Sesay, A. 7.6.2013. Voimavara- ja ratkaisukeskeinen näkökulma ohjaustyössä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.7.2020]. Saatavana: <https://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/06/07/voimavara-ja-ratkaisukeskeinen-nakokulma-ohjaustyossa/>
- Smith, M. & Whyte, B. 2008. Social education and social pedagogy: Reclaiming a Scottish tradition in social work. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 11.7.2020].
Saatavana: https://www.researchgate.net/publication/233192403_Social_education_and_social_pedagogy_Reclaiming_a_Scottish_tradition_in_social_work
- Sudenlehti, J. 2018a. Systeeminen ja moninäkökulmainen ymmärrys. Teoksessa: Sudenlehti, J. & Uusitalo, I. 2018. Tulevaisuuden lastensuojelu. Joensuu: Suomen psykologinen instituuttiyhdistys ry.
- Sudenlehti, J. 2018b. Mitä ihmettä meille tapahtui? Suhdekeskeinen hoito lastensuojelussa. Teoksessa: Sudenlehti, J. & Uusitalo, I. Tulevaisuuden lastensuojelu. Joensuu: Suomen psykologinen instituuttiyhdistys ry.
- Suomen mielenterveysseura ry. 2020. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.9.2020]. Saatavana: www.mieli.fi
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 14.6.2016. Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.8.2020]. Saatavana: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/dialogisuus_ammattilaisen_ja_perheen_valilla
- Timonen-Kallio, E., Yliruka, L. & Närhi, P. 2017. Lastensuojelun terapeuttisen laitospasvatuksen mallinnus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpäpaperi 23/2017. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 22.6.2020].
Saatavana: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132319/Tyopaperi_2017_23_nettti%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Timonen-Kallio, E. 2010. Umbrella-käsikirja. Itsenäisen elämän ABC. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 50. Turku: Turun Ammattikorkeakoulu.
- Whittaker, J., Holmes, L., Del Valle, J. 2015. Therapeutic Residential Care for Children and Youth. Developing Evidence-Based International Practice. Lontoo: Jessica Kingsley Publishers.